

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor.

Nr-rl de Duminecă pe an — 4 coroane.

Pentru România și

trăinătate pe an:

40 franci.

Manuscripte nu se napoiază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancațe nu se primesc.

Anul V.

Număr de Duminecă

Nr. 17

Pe povârniș.

Tineretul unui neam cu drept cuvânt e socotit de viitorul aceluia. Căci așa este rostul lumii, ca tinerii să moștenească pe bătrâni, să-i urmeze, ca la rîndul lor și ei, împlinindu-și calea vieții, să lase loc urmașilor lor.

De aceea, una din grijile de competență ale celor de azi este, să îngrijească și să pregătească bine pe cei de mâine, ca să fie în stare nu numai a păstra, dar și a îmbunătăți și spori avutul.

Pentru ridicarea și întărirea morală sunt în întâiul rînd întocmite școalele în toată lumea, în toate țările și la toate neamurile. Cu cât e mai înaltă o școală și are mai învățați dascăli, cu atât mai mult e de așteptat, ca de-acolo să se reverse lumina binefăcătoare a învățării, științei și a moralei.

Așa a fost plănuț și acesta este rostul învățării, acelei înalte mai cu seamă; și unde nu de alceasta se ocupă marii dascăli, e val de școală, val de cel-ce cresc în așa împrejurări, oăci numai pentru spor în bine și înaintare nu se pregătesc.

La universitatea din Budapesta, bunăoară, ne aducem aminte de tîmbălăul și neorînduile ce s'au făcut în chestia crucii.

În loc de a lăsa locul cuvenit simbolului mîntuirii, semnul crucii, în înalta școală, „dascălii mari” și cu ei împreună stăpînirea, porniseră goană în contra ei. Tinerimea universitară creștină s'a rîsvrît în contra acestei apucături; și așa, studenții împărțindu-se în două tabere, luptând unii pentru, alții în contra punerii crucii în salele de învățămînt, — în loc de sălașul învățării, universitatea ajunge centrul scandalurilor. Lecțiunile se împiedecă și în locul lor vremea se pierde cu intruniri, bătăi, — și asta se cheamă școală înaltă!

Abia împăcate lucrurile în această afacere, abia domolite spiritele, — și eată că la universitatea din Budapesta se pornește alt scandal; încă, cu drept cuvînt, părinții cari își țin copiii la acea școală înaltă, se pot întreba: oare se învață ceva acolo, ori se pierde vremea cu blăstămății?

Îngrijorat trebuie să fie tot omul la vederea celor ce se petrec acolo, cu atât mai mult, cu cât păcatul, vina mare a înjosirii învățămîntului și a stricăciunii morale sunt pricinuite în mare parte de unii așa ziși „părinți sufletești”.

Casul din zilele trecute, cu profesorul Pikler, e un trist semn de decădere morală, care nu a întârziat să rîsvrîtească nu numai tinerimea, dar și a revoltat chiar întreaga țeară.

Profesorul Pikler combate religia, patriotismul, și toate simțirile frumoase și înalte; el zice, că toate acestea sunt prostii! Și o spune aceasta

de pe scaunul său de profesor, drept învățătură pentru tinerime. Și acest „părinte sufletesc” astfel vrea să crească tinerimea; așa fel de idei vrea să bage în capul generațiunii de mâine, scoțendu-i prin aceasta din inimă toate sentimentele mai înalte, frumoase și nobile.

În așa fel înțelege Pikler creșterea și educarea viitorilor legiuitori și slujbași ai statului!

La rîndul său, tinerimea revoltată contra acestor fel de învățături, cari dîrimă tot ce are încă nobil și avîntat în sufletul său feciorelnic, — aleargă la metoda-i cunoscută de grevă, scandal, bătăi, etc.

Asta-i școală?

Și în această stare de lucruri, studiul serios e neglijat; învățătura rodnică e scoasă din circulație, prin „învățați”, cari profesază teorii nimicioare; cine câștigă dar?

Câștigă demoralizarea și neștiința, însoțite pregătind viitoarea generațiune a unui neam, care se crede „singur alcătuitor de stat”.

În fața acestor constatări ne întrebăm: Nu ved compatrioții noștri, că în toate privințele merg din rău în mai rău? Cele ce înșirarăm formează un mare rău pentru dîșii; ei se apropie de „ceasul al XI-lea”!

Destoinicia lui Wlassics. Păcatele de azi, reamintesc păcatele de ieri. Așa „Pesti Napló”, ocupându-se la loc de frunte de bătăia studenților, scandalul Pikler, își aduce aminte de cazul profesorului Varga Otto, care îndrăsnise, ca profesor de istorie, să se exprime într'un mod prea... „patriotic” despre domnia habsburgică, în fața elevilor săi. La timpul său Varga a fost suspendat și pus sub cercetare. Ministrul Wlassics însă a fost atunci atât de „drept, bărbat și independent”, încât a rehabilitat pe Varga; „Pesti Napló” are credința, că și Pikler va eși din toată afacerea ărită, care a tulburat spiritele, curat ca aurul, la pestul său, căci Wlassics știe să-l spele, are să-l spele.

Precum se vede, ministrul cultelor are apucături cabalistice: știe să scoată de figuri de model pe propagatorii duhului de rîsvrîțire!

COSMA ȘI MEȚIANU.

Un proverb vechiu și înțelept spune că într'o teacă nu încap două săbii. Era greu deci de închipuit, ca Mitropolitul Mețianu să poată duce casă cu dl Cosma. Amîndouă sunt adică oameni cu ambiție, stofă de conducători, cum se zice. Și dacă mitropolitul dela Sibiu se gîndește: „Mitropolit eu sunt, am dreptul să conduc lucrurile cum mie-mi place, căci eu port răspunderea”, dl Cosma cugetă și el: „Bine, bine, mitropolit este Mețianu, dar eu l'am ales!”...

Și așa vîzurăm, că față de o propunere primită de Sinod în urma vorbirii d-lui Cosma, în chestia pensionării preoțimii, I. P. S. Sa Mitropolitul Mețianu a înștiințat vot deosebit, al-

turându-se la acesta și vicarul său Ilarion P... și deputatul Victor Tordășianu.

Cu alte cuvinte: Mitropolitul voise într'un fel, dl Cosma însă altfel, ear Sinodul s'a luat nu după mitropolitul, ci după dl Cosma.

Știm că oamenii mitropolitului ne vor zice: „Ei și? Fie care și are ideile sale, ear sinodul a primit cum 'l-s'a părut mai bine. De aceea este libertatea cuvîntului și a cugetării!”...

Da, așa ar fi să fie! Întrebăm însă: S'ar fi putut întempla oare la Arad, ca episcopul Mețianu să vrea una, ear oamenii săi alta? Chiar dacă el ar fi zis că soarele este lund, ear stelele felinare?! Desigur că nu. Par'că Hamseșii, Bocșaneștii, Popeștii, Proca și toți cei procopsiți mai aveau voință în fața lui Mețianu!

„Cum nu aveau?” va întreba vreunul mai ișteț. „Dar” nu Sinodul ales sub Mețianu și presidiat de dînsul a ales alt episcop decât pe cine ar fi dorit Mețianu?”...

Da, și asta este adevărat. A fost însă la sfîrșitul domniei lui Mețianu, după-ce oamenii se săturaseră de multe isprăvi ale „neamurilor”. În Sibiu însă I. P. S. este sită nouă! Ori s'a învechit deja? După abia două ani de stăpînire?!

Așa se pare. Noi unii, cel pușin, avem probe și în-afară de cele petrecute în Sinodul arhidieceșan din anul acesta. Avem în cutia mesei plînsori destul de grele, ba chiar foarte grele, împotriva chipului cum I. P. S. Sa mitropolitul înțelege a conduce lucrurile, plînsori scrise de cei cari 'și-l doriseră mitropolit pe fostul episcop al Aradului.

Că majoritatea Sinodului arhidieceșan nu este o majoritate compactă în giurul mitropolitului, la tot cazul e lucru dovedit. Așa, că dacă Mețianu vrea o majoritate docilă, cum avea la Arad, pentru-ca să poată face după ale Sale păreri, la viitoarele alegeri sinodale va trebui să primenească. Să-și ducă în Sinod nu numai ginerele și pe un fiu, ci și pe celalalt fiu, ba chiar și pe ginerele ginerelel său, stabilit deja la Făgăraș... Cu un cuvînt: să se institue și în Ardeal o domnie a „neamurilor!”...

Il vom vedé atunci pe dl Cosma cât este de tare. La tot cazul va avé o grea poziție: în Ardeal sunt patru protopopiate vacante și I. P. S. Sa se va îngriji el, ca să numească în fiecare loc oameni absolut devotați, cari la rîndul lor, vor furnisa și ei deputați aleși pe sprinceană. Ear dacă va întemeia și banca preoțească proiectată deja, steaua d-lui Cosma se întuneacă!

Luptă la tot cazul va fi. Noi adevă, după cât îl cunoaștem, nu presupunem ca Mețianu să se mulțumească numai cu coroana și beneficiile de mitropolit, ci își va reclama și întreaga putere, ceea-ce nu se poate decât slăbind pe dl Cosma.

E altă întrebare însă, dacă va puté!

Sinodul eparchiei Aradului.

Sedința IX, Vineri înainte de amăsi.

Sedința începe la orele 9, sub președinția P. Sfinției Sale Episcopului Goldiș. Notar Dr. G. Popa. Se citește și se verifică protocolul ședinței VIII.

Rusu Șirianu, în legătură cu interpelarea sa din anul trecut asupra faptului, că P. C. Sa archimandritul A. Hamsea ocupă două slujbe d'odată: director la Seminar și stareț al mănăstirii H.-Bodrog, ceea-ce este împotriva legilor noastre bisericesti, întreabă pe P. S. Sa Episcopul: ce măsuri a luat pentru îndreptarea rîului?

P. S. Sa Episcopul răspunde, că dl Aug. Hamsea 'și-a înaintat demisia de director al Seminarului, cere însă a i-se regula drepturile la pensie pentru anii căt a servit ca profesor.

Interpelantul Russu Șirianu se declară mulțumit.

Se intră în ordinea de zi.

Dr. N. Oncu prezintă, în numele comisiei organizatoare, proiectul de regulament privitor la chivernisirea averilor bisericesti. Arată trebuința mare de a se face odată rînduială în ceea-ce privește chivernisirea averilor parohiale.

Intemeiat pe experiențele de toate zilele, d-sa susține indeosebi următoarele: averile bisericesti au scăzut în unele părți, ori că nu au crescut, din cauză că se lăsa la voia sătenilor de a folosi banii cum credeau ei de cuvîntă. Astfel banii se dădeau cu împrumut la oameni, dela cari nu se mai puteau scoate, ori că trebuia să se facă proces, cheltueli peste cheltueli, așa că păgubia ori comuna parohială, ori săteanul dator, ba se întempla, ca bietul sătean să ajungă la sapă de lemn.

Spune, că d-sa a studiat demult și profund această afacere, și ținînd seamă de Statutul nostru organic și de regulamentele în vigoare, a întocmit proiectul pe care-l prezintă Ven. Sinod, proiect revîzut și de o comisie compusă din cei mai experți bărbați din Consistor. În ceea-ce privește elocarea banilor bisericesti, s'a adresat chiar și unor bărbați din consistoarele dela Sibiu și Caransebeș și ține să spună, că toți sunt de părere, ca banii bisericesti să se fructifice la bănci, ear nu să fie dați cu împrumut. Unde așa s'a făcut, de pildă la Caransebeș (încă din 1892), starea bănească s'a îmbunătățit. Notează în același timp, că proiectul a fost comunicat și P. S. Sale Episcopului și s'a discutat asupra lui în consistor plenar.

Cum proiectul a fost trimis demult tuturor deputaților, el se socotește ca citit și dl Oncu citește dintr'însul numai părțile unde comisia consistorială a făcut schimbări.

Propune, ca proiectul să fie primit en bloc.

N. Zigre, deși recunoaște munca deosebit de inteligentă ce s'a depus la alcătuirea proiectului, din motive formale cere totuși, ca propunerea d-lui Oncu să nu se primească.

M. Veliciu, membru în comisia organizatoare, în numele căreia referență dl Oncu, arată, că și în comisie au fost două păreri. Făcîndu-se echoul celei de a doua, d-sa propune o cale mijlocie: în general

proiectul să se primească, cât despre amănunte, să se aleagă o comisie sinodală, care în timp precisat, să se întrunească, să lucreze și să redacteze definitiv proiectul, ca pe 1902 Ianuarie să intre în vigoare.

P. S. Sa Episcopul observă, că practica parlamentară este așa: ce redactează o comisie, trebuie să discute și să voteze respectivul corp legiuitor. Nicăci consistorul nu va putea să aplice deci proiectul decât după ce el a fost revăzut de comisia sinodală, pe care o propune dl Veliciu și va fi după aceea, discutat și primit de Sinod, fie și en bloc.

Dr. Oncu își exprimă regretul, că aplicându-se atâtea forme, se trăgănează lucrurile și se nesocotește o muncă săvârșită cu tot interesul pentru afaceri bisericesti și importante și urgente.

V. Mangra lămurește părerea ce s'au diferențiat în sinul comisiei. Se alătură de altfel păreri dl Veliciu.

Dr. Oprean primește părerea dlui Zigre, motivându o pe larg cu amănunte din acele părți ale proiectului, pe care le socotește nepotrivite, ear' pe unele în contradicție cu Statutul organic și cu regulamente în vigoare.

Dr. Oncu: Te înșeli, nu există asemenea greșeli.

A. Hamsea, prin fraze sucite și re-sucite, provocându-se la Sta Evanghelie și la interesele, preoțimeii care l-a ales (cu 1 vot majoritate) interese care ar fi nesocotite, se declară contra proiectului.

Dr. I. Suci îi trage însă o zdreavă săpuneală. Arată, cât s'a perdut din averile bisericesti în lipsă de un regulament. Și fiindcă dl Hamsea în vorbirea sa zicea că s'a făcut mare progres (în Diecesa Aradului) în cești din urmă 25 ani (va să zică sub era Meșianu), dl Suci zice: „Da, s'a făcut, nu însă grație celui, la care se gândeste dl Hamsea, ci cu toții, pentru tot ce avem în biserică, de marele Șaguna trebuie să ne aducem aminte. Lui avem să-i aducem mulțumiri. Și apoi să ne gândim, cât s'a perdut în lipsa de un regulament, care să facă rânduială în administrarea averilor bisericesti”.

N. Zigre repetă încă odată, că nu vede urgentă.

Dr. N. Oncu lămurește chestia din punct de vedere principiar. Spune că nu e nici o contradicție cu Statutul Organic, nici cu regulamentele existente. Motivul acesta, adus de dl Oprean, nu poate să stea decât în calea primirii proiectului. Tot așa de puțin poate sta motivul invocat de dl Hamsea: interesele speciale preoțesti, care ar fi jignite! Nu numai că nu sunt jignite aceste interese, dar' preotul i-s'au dat în mână mijloace, pe care folosindu-le în spiritul contemplant în proiect, preoțimea ajunge să facă un bine nespuse de mare, ajunge cu adevărat facie a poporul și în ceea-ce privește înaintarea economică a poporului. Într'un avânt de însuflețire, dl Oncu apostrofază, zicând:

„Nu luptați pentru slove, nu vă legați de forme, ci conduceți-vă și să luați în vedere spiritual acestul regulament, prin care urmărim înflorirea bisericii și să punem odată capăt destrăbălării, care d'un șir întreg de ani sporește și dacă nu-i punem stavilă, azi-măne ne vom pomeni că nu mai avem ce să administrăm. Să luptăm cu toții pentru ideal, ear' nu să ne provocăm la interese speciale! Cine vrea să îndrepteze răul cu o zi mai înainte, să nu se lege de formă, să nu stăruie pentru amănare”.

În cele din urmă chestia s'au ridicat se rezolvă printr'o înțelegere între dl Oncu și Veliciu, alegându-se comisia propusă de dl Veliciu, care să lucreze, în termen stabilit, în înțelegere și cu cei din Consistor.

N. Zigre susținându-și propunerea, se pune la vot și se respinge, având 14 voturi pentru, ear' contra 28.

Se declară astfel primită propunerea, d-lor Oncu și Veliciu.

Sinodul dela Caransebeș.

Dezbaterile Sinodului din Caransebeș au fost scurte. În 28 Aprilie s'a ținut ședința ultimă.

Martii, după o conferință intimă, președat de P. S. Sa episcopul, Popea, s'a deschis ședința de încheiere, raportând comisiunea financiară asupra actelor ce au a se rezolvi. Între acestea: proiectul despre înființarea unui internat pentru elevii din cursul pedagogic, proiectul pentru restaurarea reședinței episcopale, modificarea statutului fondului preoțesc ș. a. În fine comisiunea bisericească a referat cauzele intrate ulterior.

Cu acestea terminându-se lucrurile sinodului, P. S. Sa Episcopul N. Popea a mulțumit prin cuvinte părintești pentru interesul viu, ce l'au arătat membrii sinodali și a dat expresiune bucuriei, ce simte, că toate cauzele venite înaintea sinodului au fost rezolvate în armonie și în bună înțelegere. La vorbirea P. S. Sale a răspuns vateranul protopresbiter Mihail Popovici din Orșova, urând episcopului, în numele sinodului, aut mulți spre binele bisericeii.

Spicuri din presa maghiară.

Jidan „patriot”. La bătaia studenților din Budapesta, partizanii și vrăjmașii Pikerismului, un jurist jidan a fost bătut măr. Eată cum îl plânge „Pesti Napló”:

„Cine era acest tânăr jurist? — Acest june este fiul lui Kornfeld Zsigmond, directorul executiv al Băncii generale de credit, originar din străinătate (Palestina!); și care acum un sfert de veac, când a venit în Ungaria, nu știa nici o vorbă ungurească. Dar a învățat. (Bravo lui!) Și de atunci, deși nu perfect, dar totdeauna vorbește ungurește. (Pocește limba!) A devenit cetățean ungur, copiii lui nu numai în limbă sunt maghiari, ci după-cum se vede din exemplu (că a fost ciomăgit!) și în inimă și în firea lor sunt maghiari. Pentru patriotism (piklerian!) și pentru cinste sunt gata a-și periclită și viața. Și o fac aceasta într'u apărarea unui astfel de învățat, unul astfel de profesor univertar (Bietul Piker, la ce adăpost a ajuns cu doctrinele sale!), care este acuzat că vrea să smulgă din inimile elevilor săi patriotismul, religionea (mozaică?), și predicând egoismul cinic, vrea să zdrobească idealismul cinstei. Frumos...!”

Foarte frumos, în adevăr! Kornfeldzii sunt generația viitoare a „națiunii”.

Ce mai ideal!

Pecătoși!

„Neamurile” nu se pot împăca cu situația schimbată. Apelați-au la ziare românești, care figurau în bugetul mănăstirei H. Bodrog, apelați-au la ziarele străine din loc și Budapesta, înjurându-ne pe noi și pe cei-ce susțin astăzi pe P. S. Sa părintele Episcop Ioșif Goldiș, alarmând lumea cu fel de fel de invective, pe cari nici ei — bieții năbădăioși — nu le credeau.

Astăzi sunt avertizați la o fituică ce se oferă cetitorilor cu 1 creștar pe străzile orașului nostru — să-și plaseze prosa.

Mai nou în același ziar cetim o litanie lungă iscălită de un „observator” oare-care, unde se tămăiază tot bagagiul neamurilor.

Se spune, că Dr. Dragomir a fost alungat în mod ilicit pentru-că nu a făcut vizită pâr. Mangra, până când se știe, că d sa era angajat la cursul pregătitor cu 24 ore și d-sa ține ore de prelegere la vr'o 20 la săptămână la corpurile teologice pentru d-nul director Hamsea.

Pe taica Moise tot Mangra l-ar fi suspendat și amovat din post după 51 de ani de serviciu fără nici un motiv, deși taica Moise a fost executat de protectorul său de astăzi, pâr. metropolit Meșianu și

ține și astăzi sub lăcat archiva protopopească.

Acum urmează îndrăzneala cea mare: spune că Hamsea, Proca, Ceontea și Petroviciu sunt martirii răsunării micimii de suflet a lui Mangra și tovarășului său Ciorogariu.

„Resens general a născut dispoziția luată de protosincolul Mangra — scrie — că pe sine s'a delegat de președintele comisiunii de cercetare luându-și de ajutoare pe cunoscutul preot din Arad Tr. Vășan și pe avocatul Truța, care ține discursuri și pe stradă.

„Acum riscăm întrebarea, că poate un organ inferior să ducă cercetare contra superiorului său? Că dintre cei trei însărcinați cu cercetarea, numai Mangra are rang în biserică, dar' și el numai protosincol este și astfel nu are drept să tragă la răspundere pe șeful său, archimandritul Hamsea pentru un pretins delict.

„Nu știm ce zice la toate acestea episcopul Goldiș, care și-a încunjurat de un timp încoace aula cu zid chinezesc. În numele episcopului sumedenie de fărâdelegi comite Mangra și Ciorogariu pe cari îi recomandăm în atențiunea inspectorului reșec și ministrului de culte”.

Auzi logic! Mangra s'a esmis pe sine să cerceteze cauze, când părintele Mangra era la Orade și P. S. Sa presida ședința consistorială și Consistorul plenar îndrumă senatul școlar să ancheteze cauza iregularităților dela Seminar. Va să zică pe Hamsea nu-l poate lua Consistorul prin esmișii săi la răspundere, ci el are dreptul să taie și să spânzure în diecesă și Consistorul are să tacă și toate aceste numai pentru-că densus e archimandrit.

La aceasta și noi riscăm a zice, că nu-l luăm pe suflet, că hirotesit e el într'adevăr de archimandrit, ori numai așa i' atarnă crucea de gât.

Un vicar episcopesc și președinte la Consistorul din Orade asistat de fiscal consistorial și comisarul adhoc al institutului și de un asesor consistorial, să nu fie în drept să reguleze pe directorul seminarial, archim. Aug. Hamsea?!

Cum se potrivește afirmațiunea aceasta a neamurilor cu psul, că Aug. Hamsea a candidat la acel post din Orade, doară nu a dorit nici d-sa, nici cei 14, că dl Hamsea să ajungă la un post mai mic decât pe care astăzi îl poartă?!

De aci concludăm, că P. S. Sa d-nul episcop Goldiș e somat de neamuri să redice pe părintele vicar Mangra la gradul de archimandrit.

Cât privește amenințările cu inspectorul și ministrul, le cunoaștem originea, că tot din una și aceeași officină ies. La toate acestea nu vă putem zice decât: dați-vă numai tot înainte în pețec.

Încă o singură întrebare la adresa d-lor Augustin Hamsea, Ceontea, Petroviciu și Proca și anume: cum se poate aceea, că domniile lor în loc să caute sanarea nedreptăților puse la cale pe nedreptul contra lor la Consistor, apelează la ziare străine prin diferiți ciraci și la ziare de talia celui din chestiune, care pentru un creștar se răspândește pela plebea de toate nuanțele?

Noua panamină din Arad.

Înainte de asta cu câteva zile înregistrasem și noi cazul unor noue abuzuri săvârșite la direcțiunea financiară din Arad, abuzuri, care se dovedesc vrednice să stea alături de multele furtisaguri vestite ale Aradului.

Se știe, că în timpul din urmă, secretarul de finanțe Eötvös Géza a fost suspendat din post, pentru mai multe „abuzuri și neglijențe” constatate în urma lui, în chestii de banii. Acum decurge cercetarea im-

potriva altor funcționari dela această direcțiune, și tot pentru aceleași „virtuosități”, cari au produs mare senzație în oraș.

După-cum sunt informate zările locale, comisarul ministerial, Kölcson Lejos, însărcinat cu cercetarea, în zilele din urmă a făcut noui „descoperiri” la direcțiunea financiară, și în urma datelor descoperite a suspendat acum și pe un anume Stigmüller György, comisar-finanț la direcțiune; ear în contra funcționarilor: Bencsedy János, vice-secretar de finanțe; Weingartner, excecvent de stat; apoi în contra altor doi șefi finanți și a doi finanți de rînd — a pornit cercetare disciplinară.

Între aceste mai noue „disciplinări”, cauza excecventului Weingartner e strins legată de a secretarului suspendat deja, Eötvös Géza, adevărat pentru părtășia lui cu acesta la jăfuiri în giurul aruncării de dare; ear cauza celorlalți „celebri” de mai sus e în legătură cu alte „bravuri” finanțiere, dar' de aceeași natură. Acești din urmă au fost adevărați prinși cu păcatul, că la împărțirea de îngăduințe pentru trafic și dreptul de vânzarea beuturilor, au stors dela oamenii taze neiertate; ear altora li au făcut oferte, că, pentru anume sume dau îngăduințe, altfel nu.

Au fost ascultați în cauză mulțime de oameni, ca martori, și datele în contra funcționarilor păcătoși se sporesc într'una și sunt care de care mai îngreunătoare.

Cercetarea decurge încă, și trimisul ministerial a dovedit până acum nu numai zel, dar' și o rară dibăcie în erizarea păcătoșilor funcționari. — Ca un moment interesant în cercetarea pornită se accentuează, că vice-secretarul Bencsedy, tovarășul lui Eötvös, tocmai în zilele acestea, la recomandarea șefilor săi, — avea să fie înaintat în rang; ear' comisarul de finanțe, Stigmüller, numai de 9 luni e transferat la Arad, și deja începuse practica școlară la Băca și Krivány.

Nu mai înainte, pe calea pornită! Banii sunt destul, și poporul are de unde să plătească. „Școala” încă există, și numărul elevilor kriványiști se sporește între „patrioți” pe zi ce trece.

Întrebarea e numai: până când mai poate să dăinuiască asemenea stare de lucruri, în țeara obladuită de cavalerii „nației”?

Din România.

Aniversări. Martii, 24 Aprilie curent, fiind ziua onomastică a M. S. Reginei și A. S. R. Princesei Elisabeta, un Te deum se va oficia la orele 10^{1/2} dimineața la Mitropolie, cu onorurile militare obicnuite.

— Sâmbătă, 21 Aprilie, cu acasia celei de a patra aniversări a morții lui Ion Ghica, se va oficia la Gherganul un parastas.

Vor asista, pe lângă membrii familiei, mai mulți amici și cunoscuți.

ULTIME ȘTIRI.

Peking, 2 Maiu. Trupele rusești s'au ciocnit la Mukden cu Chinozii. Lupta a fost sângeroasă și s'a sfârșit cu înfrângerea Rușilor, dintre cari au căzut morți 4 ofițeri și 56 soldați. Insuși generalul Zor-picki a primit o rană grea.

Londra, 2 Maiu. Lordul Kitchener telegrafiasă din Pretoria că generalul Greenfell a atacat, lângă Haler'sburg, pe Buri, cari aveau cu ei un Lt. Tom (tun uriaș); când vîntătorii englezi s'au apropiat de Buri, aceștia s'au retras. 10 Buri au fost prinși. Englezii au perdut: 4 morți și 7 răniți.

Școalele din eparchia Aradului.

Raportul Senatului școlar al Consistorului aradan.

(Urmare.)

IV. Școalele populare.

Inspectorate școlare sunt 13 pe teritoriul acestui Consistor, fiind protopresbiteratul Belintului și al Butenilor divizat în două inspectorate.

Sporirea școalelor solicitată și de înaltul guvern întimpină greutăți; între popor se fac agitațiuni contra contribuțiilor de cult, cu tendința de a se ademeni la școli comunale și de stat, unde i-se pun în prospect mai puține sarcini; de altă parte pentru treceri religioase tot sub lozincă ușurării de spesele culturale; aceste mișcări îngreunează nu numai sporirea școalelor, ci și susținerea celor existente.

Înaltul guvern a primit pe spesele școlare la cursurile agronomice din ferit 10 învățători, dar nu s'au însinuat toți la timp, și astfel au ascultat acel curs numai 8 învățători, și în lipsa de suficienți învățători provăzuți cu speciali calificățiune pentru școlile de repetiție agronomice, suntem mereu conturbați de ingerința statului, anume acolo, unde sunt școli comunale ori de stat provăzute cu atari învățători calificați, administrațiunea anume constrânge pe obligații nostri la școala de repetiție să frecventeze școlile de repetiție agronomice ale statului ori comunale.

Procese disciplinare mai grave au fost 10 în curs, Consistorul însă n'a urgat procesele disciplinare așteptând după directiva dată pentru stabilirea unui raport; în cât însă acesta n'ar urma, Consistorul va fi silit a recurge la rigoarea legii.

În frul concludului sinodal 45 g., Consistorul a însărcinat pe inspectorii școlari a lua cu sine de comisari la examenele finale pe cei mai dibaci învățători din tract, ear pe cei începători și mai slabi a-i obliga să asiste la examenele învățătorilor mai experți. După terminarea examenelor, inspectorii au ținut conferințe cu învățătorii asistenți, în care conferințe s'a și făcut critica examenului și s'au dat eventualele înviațiuni, unde a fost de lipsă și laudă, unde s'a aflat examenul laudabil. Despre toate acestea s'a luat protocol, și protocoalele cu raportul general al inspectorului școlar s'a subțernut Consistorului. Asistența comisarilor consistoriali îmbinată cu aceste conferințe didactice a contribuit nu numai

la efectul examenelor afară, între popor, ci și la perfecționarea învățătorimii prin reciprocă îndreptare și încurajare la lucru serios.

Pentru a satisface concludului 45/1900 sinodal am cerut mai înainte raport și opinie de la protopresbiteri, ca pe baza acestui material să putem procedea. Protopresbiterii unanim opinează, că noul contribuiri obligătoare nu se pot eieca, căci spesele culturale sunt mari și poporul deja murmură contra lor. Propunerile lor conclud, ca fondurile bisericesti cu mențiune culturală să se formeze din pământuri câștigate la segregățiuni; acolo, unde nu s'a întemplat până acum segregarea, să se înființeze „fonduri de bucate” sau „magazine”, care în unele protopresbiterate sunt deja introduse și au dus la scop; să se introducă tasul școlar; casul parohiei B.-Comloș, unde este deja introdus și s'a făcut din el 6000 coroane, militează pentru această idee; mai departe se propun colecte de bucate, care să se prefacă apoi în bani, și în sfișit ca în comunele, unde sunt parochii reduse, sesiunile parochiale reduse să se dea în arândă comitetelor parochiale cu prețuri mai moderate, pe lângă obligamentul, ca din venitul curat să se creeze fondul bisericesc-școlar. După ce impulsul este dat în afară pentru întemeierea acestor fonduri și s'au ivit propuneri, care trec peste competența acestui Consistor ca senat școlar, cerem de la Venerabilul Sinod concrete autorizații de a introduce modalitățile indicate mai sus.

Despre frecvența și starea învățământului special în fie-care inspectorat avem onoare a resuma rapoartele inspectorale în următoarele:

1. În inspectoratul Aradului sunt 18 comune cu 29 școli, cu 33 învățători; frecvența școalei cotidiene e de 66%; a școalei de repetiție de 160%. Minimalul salariilor învățătorilor e 600 coane, maximalul 1600 coroane. Toate salariile corăspund legii. Nici o școală admoniată, 27 școli corăspund legilor, ear 2 nu. Toate școlile sunt provăzute cu învățători calificați, dintre care 31 definitiv, 2 substituiți, ear la 1 școală este aplicat învățător — preot; calcul distingi 8, bun 8, mijlocii 2, nesuficient 1, ear la 10 calculul lisește din raportul inspectorului cercual. Sporiu bun.

2. Inspectoratul Banat-Comloșului. Din raportul concernentului inspector școlar cu plăcere constatăm, că învățământul a luat avânt simțitor față cu anul trecut, deși învățământului i-se pun pedeci cum e: lipsa frecvențașunei regulate, a mijloacelor și a

recvisitelor de învățământ, lipsa mijloacelor pentru continua calificare a statului învățătoresc; edificii necorăspunzătoare și solvirea neregulată a salariilor învățătorilor. Are 17 comune, cu 38 edificii școlare și cu 41 învățători, care toți sunt calificați și definitiv. Maximalul salariului învățătoresc e de 1260 coroane, minimalul de 480 cor.; frecvențașunea școalei cotidiene este de 70%, a celei de repetiție de 50%. Două comune primesc ajutor quinquenal de la stat, 3 școli au fost admoniate, 5 școli necorăspunzătoare; în 3 școli învățătorii primesc neregulat salariul. Calculul general bun.

3. Inspectoratul Belintului. Are 26 comune, dintre care în două, în Hasiăș și Susanevoș sunt numai școli comunale, unde avem 199 elevi ortodocși. Are 27 școli, dintre care 3 au fost admoniate, ear 24 corăspunzătoare legilor. Are 21 învățători calificați, 5 necalificați și 1 preot; dintre aceștia 18 sunt definitiv și 7 substituiți. Frecvențașunea școalei cotidiene e de 82%, a celei de repetiție de 52.5%. Salarele se solvesc regulat în 9 comune, ear neregulat în 15. Trei școale primesc ajutor de la stat, ca întregire de salar și quinquenal în suma de 604 coroane. Starea învățământului a fost mulțumitoare.

4. Inspectoratul Borzineului are 16 comune, cu 24 școli și 24 învățători. Dintre școli 2 sunt necorăspunzătoare, celelalte corăspunzătoare legilor. Toți învățătorii sunt calificați, dintre care numai unul substituit, ceilalți toți definitiv. Frecvențașunea școalei cotidiene a fost de 52%, ear a celei de repetiție 28%. Minimalul salariilor a fost 680 coroane, ear maximalul 1700 cor. Ajutor de quinquenal are 1 în suma de 100 coroane. Spor slab.

În nex cu propunerea deputatului sinodal Augustin Boțoc de sub nr. 50/900, Consistorul l'a esmis pe dmsul de comisar consistorial, și pe baza rapoartelor primite s'a ordonat cercetare contra învățătorilor, care nu și-au îndeplinit datorința.

5. Inspectoratul Butenilor are 34 comune cu 39 de școli, dintre care 32 corăspunzătoare, ear 7 necorăspunzătoare legilor. Dintre 38 învățătorii sunt calificați 20, necalificați 18, definitiv 15, substituiți 16, ear 7 sunt preoți. Frecvențașunea școalei cotidiene a fost de 62.8%, ear a celei de repetiție 27.8%. Sporul e slab, din cauză, că fiind salariile în mare parte slabe, nu se pot aplica învățătorii calificați.

6. Inspectoratul Chișineului are 19 comune cu 34 școli și 34 învățători, dintre

care 28 calificați și definitiv, 6 substituiți. Frecvențașunea școalei cotidiene a fost de 68%, a celei de repetiție 40%. Salarele se solvesc, ear puțină excepțiune, regulat. Maximalul salariilor învățătorilor e 600 coroane, maximalul de 1760 coroane. Toate corăspund legilor. Nici o școală admoniată. Spor bun.

7. Inspectoratul Halmagiului are 38 comune cu 38 școli, dintre care 34 corăspunzătoare legilor, ear 4 nu. În învățătorii 36 sunt calificați, 4 nu preoți 3, definitiv 28, substituiți 1. Frecvențașunea școalei cotidiene a fost de 66%, ear a celei de repetiție 16.5%. În comunele politice — tituluș de repub. au 4 școli în suma de 446 corăspunzătoare. Slab din cauza multelor morbușuri.

8. Inspectoratul Leuceștei are 16 comune cu 16 școli, cu 16 învățători, care 9 calificați și 7 necalificați, dintre care 8 substituiți; 5 preoți. Frecvențașunea școalei cotidiene a fost de 59.70%. Salarele se solvesc regulat, ear neregulat în 1. Dintre școli 7 au corăspuns legilor, 9 au fost admoniate. Spor îndestit.

9. Inspectoratul Lipovei are 42 școli, dintre care 31 au fost admoniate, ear 11 au fost admoniate. Consistoratul regesc ca necorăspunzătoare 34 școli sunt calificați toți, substituiți 7, necalificați și substituiți 7. Frecvențașunea școalei cotidiene a fost de 76%, ear a celei de repetiție 28%. Școlile străine din Lipovei au fost 112 elevi ortodocși.

10. Inspectoratul Radnei are 27 comune cu 38 învățători, dintre care 11 necalificați, 25 definitiv, 1 substituit, 6 preoți. Frecvențașunea școalei cotidiene a fost de 90%, a celei de repetiție 70%. Nu corăspund legii 4 școli, 27 comune se solvesc salariul nerăgulat din cauza amestecului dăunător greco-catolice, îndemnând pnu solvească spesele culturale, ca în lița și Bărzava (și sporadic în școala admoniată. Ajutor, tituluș, primesc de la stat 4 comune de 400 coroane. Școli străine 55 elevi. Școli noue s'au zidit în Șimoș și Troaș. Școală agronomică în Totvărădia.

11. Inspectoratul Șilindiei are 10 comune cu 10 școli și 10 învățători, care 6 calificați, 4 necalificați; definitivi 6 și preoți 2. Toate școli

MUSA SOMEȘANĂ.

(Partea a II.)

—Doine, hore și satire populare române din giurul Nășăudului.—

ADUNATE

de

Iuliu Bugnariu Săldușanul.

Doina străinătății.

De voui prinde a cânta,
Toți munșii s'or legăna,
Văile vor răsună,
Pietrile s'or despica,
Că duc dor și duc bănat,
Văzându-mă nștrăinat,
Dela părinți depărtat,
Cu străini încungiurat.
Săracă străinătate,
Cât ești fără de dreptate,
Că umbrai țările toate
Și de bine n'avui parte!
Așa-mi vine câte-odată
Să mă suiu în munși cu peatră
Să mă uit în lumea toată;
Așa-mi vine une-ori,
Să mă suiu în munși cu flori
Să-mi văd părinți și surori!
Mă rugai lui Dumnezeu,
Să-mi arete drumul meu,
Doar' voui găsi satul meu,
De care mult doresc eu.

Vină, dragă turturea,
Și-mi arată calea mea,
Calea mea și țara mea,
Că de mult n'am fost în ea,
Că mama, când m'o născut,
Lucru greu i-s'a părut
Și ea rău s'a supărat,
Pe mine m'o blăstămat
Cu cuvinte de mânia
Și căzui la grea urgie,
Cu cuvinte de dojană,
Ca să n'am nici o sprijoană;
Și mama, când m'o scaldat —
Scaldușa mi-o-a țipat
În grădina cea cu brazi,
Să nu trăiesc cu-ai mei frați,
În grădina cea cu flori,
Să nu trăiesc eu surori,
În grădina cea cu spini,
Să trăiesc între străini;
În grădina cea departe,
Să flu în străinătate!

Doina tinereții.

Când eram mai tinerel,
Eram gras și frumușel,
Ochiul mei vedeau departe,
Urechile-auziau toate;
Aveam buze rumeioare,
Mustecioare subțirele,
Sprâncene numai ca ele.
Ochiul mei, pară de foc,
Cuprindeau peste-ori ce loc;

Glasul meu din mama fire,
Ca și struna cea subțire,
Și din spate și din pept
Eram ca lumina drept;
Mănil brațe de leu,
Mersul numai ca al meu;
Rtpt și dealuri, cât de nalte,
Suiam fără greutate,
Lucrul greu îmi părea joc —
Precum arde-un pariu în foc;
Soaciam, că toate'n lume
Înainte mea sunt glume,
Pământul l'aș înturna, —
Toarta dacă i-aș afla;
De frig, de vânt și de ploaie
Nu aveam nici o nevoaie.

Cât numărai ani trei-zeci —
Găștiu picioarele-mi răci;
Picioarele dela mine
Pare-că s'rupte din vine,
Pe unde am câte-un os,
Pare-că este-adaos, —
De pășesc mai larg vre-odată,
Peste mijloc mă săgeată,
Spinarea mea-i sloiu de ghiată,
Nimic nu pot lua 'n brațe,
Spatele mi-s cărligat.
Mănil rupte din os
De spate m'am oțit
Peptul pare-că e cât de inimoși

Cât cinci-zeci de ani trei-zeci
Vorba mi-se schimosiri
Fața mi-se veșteză,
Obrazul mi-se sbărcă,
Capul mi-se pleșuviră,
Barba mi-se cărunțiră,
Urechile-auzul pierd,
Ochiul mai nimic nu vede
Sprâncenele în jos cad
Par-că nu-mi aduc aminte
Să fi avut vre un dinte
Ear' de bietele măsele
Numai urma e de ele
Nici moale nu pot mășina
Fără 'n cărjă a umbra
Și sunt hăt moale la
Și singur mă mir de
Dintr'un om, ce eu
La ce m'a adus Ada
Când a mâncat el de
De-s numai zare de
In toată ziua ce tr
Mă fac tot mai sl
Văzând alții 'n sa
Că s'istefi, cum er
Oftex amar că
ved bine și știu de rog.
C'amu
10

lângă maior. Par n
strigau flăcăii

nt corăspunzătoare legilor. Sporul e su-
pient.

12. Inspectoratul Șiriet are 16 comune
a 33 școli, toate corăspunzătoare legilor.
ntre 33 învățători 32 sunt calificați, 1 ne-
ualificat, 31 definitiv și 2 substituiți. Bi-
ioteci școlare sunt 4; frecvența școlii
cotidiane a fost 78-07 %, ear' acelei de
e 32.93 %. Salariile se solvesc re-
după: (animalul salarelor a fost 600 coroane,
dală, p. salarul 1656 coroane. Școlii străine
după acele 50 elevi (Sânt-Ana).
și en bloc alul general bun.

Dr.
aplicandu-sectoratul Timișorii are 37 co-
lucurile șb învățători, dintre cari 47
șită cu tot necualificați, 44 definitiv și 9
cești și im. preoți. Dintre 53 de școli nu-

V. Most necorăspunzătoare legilor;
diferențiatnea școalei cotidiene a fost 80%
altfel părei de repetiție 82 0/0. Mini-
salarelor a fost 600 coroane, ma-
Zigrel 1434 coroane. Salarele se sol-
din regulat, afară de comuna Medveș.
sotocare comuna Munar dela Consistoriu
tradiă de 240 coroane. Sporiu bun.
ment

V. Catechisările.

mene tichești sistemisati sunt doi in die-
sucid Timișoara și Beiuș. La celelalte
interedii de pe teritorul districtului ară-
majoat aplicați preoții din loc și un învă-
declintre cari s'au distribuit ca remunera-
780 coroane.

săpatechisările dela liceul, școala reală
rile arandia de stat din Arad le-a provē
și ofesorul Ioan Petran. La liceu au
că at catechisările 38, la reale 2 și la
durandia de stat 14 elevi.

su Catechisările dela școalele orășenești
șe și comerciale din Arad sunt incre-
dite parochului Traian Vătanu, care a
chisat 147 băieți și 100 fete, de tot 247.
să In Arad-Gaiu a catechisat pe elevii
dșcolile străine parochul Mihaiu Lucața,
cât 71.

car a gimnasiul piariștilor și la școa-
rileale din Timișoara a provēzut cha-
șiunea fie-ortatul paroch Petru
vei catechisand la gimnasiu 32, la
22 elevi, ear la celelalte școli a pro-
patechisatiunea catichetel Alexandru
e i, catechisand anume: la școlile civile
g cele comerciale 6 și la gimnasiul de
t40 elevi.

slIn locul regretatului paroch Petru
a am substituit in anul școlar curent
dromenachul Teofil Seculici din Sânta-
cstire Hodoș-Bodrog, cerend dela Inal-

tu guvern sistemisarea catedrei de limba
română in sensul legii și imbinarea acelei
catedre cu catedra de religione, însă până
in ziua de astăzi chestiunea nu este resol-
vată.

In Budapesta au ascultat catechisa-
țiunile ieromonarchul paroch Ghenadie
Bogoevicu 67 elevi.

In Giula a catechisat la școlile străine
27 elevi parochul de acolo, Mihaiu Bejan;
In Lipova 9 eleve in claustrul rom. cat., 38
elevi in școlile civile, și 23 in școlile co-
merciale, parochul Ioan Cimponeriu; In
Sarvaș 8 elevi catechisați de preotul din
Chitichaz Iosif Ardelean; In Bichis 7 elevi
catechisați de parochul Alexiu Popovicu;
In gimnasiul din Ciaba 13 elevi catechisați
de parochul Victor Popovicu; la școlile
civile din St. Ana a catechisat învățătorul
Augustin Boțoc 23 elevi.

Pentru anul școlar curent am instituit
de catichet pe preotul Romul Nestor din
Cenadul-Unguresc pentru Măcău, unde nu
era catichet și se află la gimnasiul de
stat 12 elevi și la școlile civile de fete 4
eleve; pentru Seghedin, unde catechisa preo-
tul sərb și unde se află la diferite școli 33
elevi și pentru H. M. Vársahely, unde cate-
chisa învățătorul necontrolat și frecventează
12 elevi ortodocși români gimnasiul refor-
mat de acolo; — la Becheherc am insti-
tuit de catichet pe preotul din Ecica-română
Valeriu Magdu, aflând că in anul espirat
au fost 6 elevi români dela gimnasiu cate-
chisați de preotul sərbesc.

In cercul Budapesta catichetel Ghe-
nadie Bogoevicu a vizitat școlile din Kec-
kemet, Nagy-Körös și Kis-Kun-Félegyháza,
aflând pretutindenea elevi ortodocși români,
parte catechisați de preoții sərbți din Buda-
pesta și parte necatechisați de preot român
și unde e ardentă lipsă să se catechiseze.

Pretutindenea, unde au catechisat preoții
sərbți am întimpinat greutăți din partea
respectivelor direcțiuni gimnasiale, cari erau
neorientate asupra raportului dintre biserica
ortodoxă română și sərbă, dar au făcut
pașii la Inaltul guvern pentru lămurirea
dreptului nostru de a ne catechisa elevii.

Altă greutate e, că nici budgetul cate-
chisărilor urcat la 2000 coroane de cătră
Venerabilul Sinod nu e deplin suficient
pentru o perfectă arangiere a posturilor
catichetice.

(Va urma.)

Din părțile Hălmagiului.

(Alegere de protopop. Sfințire de rugă-
Monument. Conferință învățătorescă.)

Ne aflăm in presjma alegerii de proto-
pop al tractului Hălmagiu in locul venera-
bilului septuagenar Ioan Groza trecut la bine-
meritul stat al pensionării.

Interesul ce se manifestează față de
acest act este foarte mare, că deja de sep-
tămâni întregi o preocupățiune justă ridică
valuri in întregul tract.

Și când cugetăm, câte sunt interesele
bisericeii și ale națiunei, cari se concentrează
in persoana unui protopresbiter, — apoi in-
teresul și preocupățiunea nobilă, ce azi
le vedem ieșind la suprafață cu atâta in-
sistență, nu numai ni-se par naturale, ci
reclamate și dictate chiar imperios, de natura
impregiurării între cari trăim astăzi.

Dacă in genere, administrarea corectă
a unui protopopiat nu însemnă a odihni pe
reze, apoi in special conducerea conștien-
țioasă a tractului Hălmagiu reclamă calități
apostolice dela viitorul său șef.

Protopopiatul Hălmagiu in respectul
teritorial, e cel mai estins in diecesă, avend
la 50 de comune situate in mare parte pe
locuri muntoase, dintre cari unele aproape
nu au nici comunicațiune cu trăsura. In
direcțiunea religioasă-morală ocupă locul
prim, ori cel mult al doilea in diecesă, unde
curentele bolnăvicioase ale adversarilor bise-
riceii, care in alte părți au cauzat deja rane
pe corpul bisericeii și al națiunei noastre, —
aici pe lângă toate nisuițele continue ce
se urmează, n'au aflat teren priincios.

Tocmai in vederea acestora, interesele
religioase morale ale acestui tract reclamă
dela viitorul său cap, să fie energic, cult,
activ și elastic, ca să poată alerga tot-deauna
unde datorințele îl chiamă și să știe cu
succes apăra interesele bisericeii.

Simțim oare-care fală constatând
faptul, recunoscut altcum și de autoritățile
superioare, că in școală — atât in privința
frecvențațiunei, cât și a progresului, — am
întrecut binisor pe alte tracte mai bine situ-
ate decât noi, și e mai pre sus de ori-ce
Indoială, că susținerea acestui nivel și proas-
perarea lui pentru viitor, atărnu dela indivi-
dualitatea viitorului protopop.

Mai așteptăm apoi, ca in respectul
vieții sociale și naționale, viitorul șef tract-
tual să fie la locul său și pentru fiecare
un exemplu viu.

Pe cel ce întrunește aceste calități
— fără ori-ce alte considerațiuni — să-l
ridicăm in fruntea tractului, convingi că
între toate impregiurările va ști și puté
apăra interesele bine pricepute ale biseri-
ceii, școalei și ale neamului său.

Și este fapt îmbucurător, că cel che-
mați a veghea asupra acestor interese, se
grupează in jurul acelei persoane, care a
dat dovezi, că posedă toate aceste in-
sușiri.

In timpul scurt, de când își are și
dinsul partea in conducerea afacerilor tract-
tuale, o selecțiune îmbucurătoare s'a operat
și unde mai înainte impregiurări nefaste o
impedecese. Ear' ridicarea nivelului școlar,
in mare parte cu tot dreptul îi revine,
ceea ce de altcum o dovedește plausibil și
stima sinceră de care se bucură înaintea
corpului învățătoresc.

Avend deci înaintea ochilor progresul
continuu, ce timpul present îl pretinde dela
noi și marile interese multilaterale ce se
concentrează in poziția socială a unui pro-
topop, — să ne grupăm cu toții in jurul
celui chemat a conduce naia bisericeii și a
școalei din tract, la limanul dorințelor no-
bile. Deci sus inimile! Și D-zeu acum, și
totdeauna va fi cu noi!

A treia zi a sfințelor Pașii, a fost o
însemnată sərbătoare pentru comuna Talagi,
când s'a sfințit și predat destinațiunei o im-
posantă rugă-monument, dedicată memoriei
marelui Arhiepiscop Șaguna.

Precedențele sunt următoarele: Antre-
prenorul băilor de piatră de-aici dl Cornel
Hohn, de religione rom. cat., născut in
Aradul-nou, — un om model de onestitate
și creștin învățat, in fața unui pericol
ce-i amenința familia, rugându-se lui Dum-
nezeu și-a propus a face o jertfă însemnată,
dacă pericolul va trece. Dumnezeu i-a ascu-
tat rugăciunea, ear dñsul in conșlegere
cu comunitatea noastră bisericească din
Talagi, cu mâinile sale proprii a lucrat
ziua-noaptea, până și-a realizat nobilul său
propus. A ridicat o rugă imposantă, com-
pusă din 8 bucăți colosale de granit in
forma unui frumos monument.

Notez, că dela comună a reclamat nu-
mai spesele efective ale transportului de
material dela baie, până la locuința sa,
circa 100 coroane; ear lucrul, care repre-
senta minimum 500 coroane, l'a făcut dñsul
gratuit.

Pe pedestalul basei, cătră răsărit e
frumoasa inscripție cu litere aurite, eșind

in Cântecul fetei bătrâne.

— Satiră populară. —

Câte sərbători in lume
POP'și mai mici și mai cu nume
Oncu-u-s ca Crăciunul anume

De voios,
de fo: De frumos

Și de veselos;
urmă: nul nou și Bobotează

odată: oate după el urmează.

treg: Frumoase sərbători

vilă, Pornese peșitori,

avem: și popa înc'asteaptă

toții: și se mărite vre-o fată,

la întea: și capete simbrie

teze: Pentru cununie:

de fo: Bani! să-i primească,

Ștola să-i sosească!

resolv: plă bietul și diacul,

Veliciu: să-și capete colacul:

Veliciu: uturor pretind,

in înfel: te măritând,

pune la: ciori însurând,

pentu: așteaptă cu mult dor

de: ce nsoare vr'un ficior.

d-l: Tot căștegiu-

Vrem! plăci e m-

Cher se fe

Se bucură fetele,
Când sunt lungi cășlegile,

Doar' or apuca
A se mărita,

Doară rëndul li-o veni
Și 'mpărțit li-o fi,

Să și capete peșitori
In cușme cu flori,

Că de cășlegi cu flori,
Cântă ele hori!

Dar' când vine cărneleagă,
Trece la fete de șagă,

Căci umbli tot sușerate,
Inimi negre și plecate;

— Vine-mi, mamă, să m'-omor,
Unde-o fi cedrul mai mare,

C'am rămas tot fată mare;
Vine-mi, mamă, să m'nec,

Unde-o fi apa mai lată,
C'am rămas nemăritată!

Astfel se bocesc
Și se nēcăjesc.

Dar' când postul mare vine,
Se mângăie intru sine,

C'or veni și Paștile
Și le-or căuta maicile:

Cu bobi vrăjitori
Mai buni peșitori

Și-or merge seara 'n răcoare
La babe descântătoare,

leu ce temne cu mult dor
nsoare vr'un ficior.

Când ved Paștile venind
Și canii 'n poartă lătrând,

Sar de pe cuptur pe vatră,
Sar la ușă să se 'ncreadă,

Căci peșitorii-asteaptă;
Dar' se'nșeală foarte tare,

Căci in loc de peșitori
Ved birăul,

Gros ca hornul,
Și zic cu mare amar:

— Nu lătra, căne, 'nzădar!
Hohi, blăstămate căne,

Nu lătra cu-așa urgie,
Ca și moara cea pustie.

Când n'or fi peșitori,
Nu fi lătrătoriu!

Ear când or veni la mine
Peșitori, atunci tu, căne,

Cât să te prăpădești lătră,
Să sar iute de pe vatră,

Să mă peapten, să mă 'mbrac,
Să le plac,

S'astern masa
Și să mătur puțin casa;

Să mătur acum, acum,
Să gat casa cum și cum;..

O mătur la sēptēmână,
La luna mi-e izdemână!

Că ficiorii sic că noi
Stăm in unghiu ca nește boi:

Nespăiate,

Ne'mbrăcate

Și pe cap nepeptănate!

Cu li negre o 'ntreagă vară,
Coatele ieșite-afară,

Fără spate

Și nelate; *)

Dar' ficiorii nu au rënd
Să gândească-așa zicend:

Că și noi ne-am peptăna,
Dacă vremea ni-ar pica;

Că și pērul ăsta, zēu,
Să-l trănească Dumnezeu,

Nu-ți dă pace,
Atâta nēcaz îți face,

Și nēcaz și supărare,
Apoi ură cât de mare!

Peptăna-ne-am cât de bine,
Peste-o lună nu stă bine

Și nu rămâne nimică,
Peste-o lună tot se strică!!

Apoi vremea nu-ți mai pică
Să te pepteni, să te lai,

Dacă alt lucru nu ai!
Pērul și nepeptenat

Bun ar fi el la purtat,
Pentru-că nu stă prea bine

Și se bagă'n ochi la tine,
Nu face vre-o supărare...

Bun ar fi el la purtare,
Numai gurile sunt rele,

Care lătră pe la stele,
*) nelăute.

la iveală mai plausibil frasa: „Dedicațiune marelui Arhiepiscop Andreiu”.

Rată deci, că — în felul său — o singuratică comună a prevenit pe întreaga mitropolie, întru eternizarea memoriei marelui Prelat.

Actul sfințirii a fost pus la cale de preotul local Hărduț cu deosebită solemnitate; la care au mai luat parte preoții Nicolae Hărduț din Aciuța, G. Leuca din Madrijești și Tr. Maier din Zeldis-Saturu, precum și mai mulți învățători și popor din comunele din jur.

Merită toată recunoștința comunitatea bisericască în frunte cu preotul său Rom. Hărduț, cât și mai ales antreprenorul C. Hohn, pentru nobila sa faptă, pentru care îi exprim mulțămirea și pe această cale îi recomand în atențiunea publică în resortul de asemenea lucrări.

Cine călătorește cu trenul către Hăl-magiu, trecând prin comuna Talagi, va pute vedea această frumoasă operă, fiind în apropierea liniei ferate.

In 12/25 Aprilie, despărțământul Hăl-magiu al reuniunii învățătorescilor a ținut conferință în comuna Gurahonț.

Acesteia i-a premers serviciu divin cu chemarea Duchului sfânt, săvârșit de către preoții: Ioan Mera, G. Costina și Tr. Magier.

La 9 1/2 oare, conform programelor urmează în școala învățătorului Vasilie German din Gurahonț, prelegere din limba maghiară: „Despre sala de învățământ” prin învățătorul din Saturu, Savu Dorca.

Urmează cuvântul presidentului M. Vidu, care prin o vorbire frumoasă și bine simțită arătând importanța rolului școlii profesionale întru cultivarea și înaintarea poporului, deschide ședința.

Se fac apoi reflexiuni asupra prelegerii ținute, la care, între alții, participă învățătorii Seb. Tonța și G. Slăvu și se constată, că metoda de propunere a fost nimerit și corect, ear propunătorul i-se aduce mulțămirea protocolară.

Urmează apoi la desbatere celelalte puncte din bogatul program, pus la ordinea zilei, pe care însă n'am intențiunea a le analiza special; constataz numai faptul, că din partea celor prezenți, toate s'au desbătut cu mult interes. În special la chestiunea încasării salarelor învățătorescilor s'a urmat o vie și lungă discuțiune, la care și dintre oaspeții au vorbit d-nii: L. Borsos, no-

tar în Gurahonț, și preoții: Cornel Lazar și Tr. Magier, — luându-se conclud: ca venerabil Consistor să fie rugat a stăruia la locurile competente, ca încasarea cultului să între de timpuriu la Ven. Consistor, ca facerea repartițiilor să nu fie împedecată une-ori până în toamnă.

Conferența a fost bine cercetată de oaspeții și părtinitorii ai învățământului. Au mai participat preoții: G. Costina, Ioan Sărac, Ioan Mera și Romul Hărduț; directorul Őry Sándor, învățătorul de stat din loc: C. Rebman, N. Feier și G. Grozav, învățătorii în tractul Butești; Oct. Alban, jurist și Ter. Mera, proprietar.

După conferința a urmat prânz comun în ospătăria „Ungaria”, unde, ca la asemenea ocaziuni, s'au ținut toaste frumoase: pentru capul diecesei, pentru factorii didactici, pentru oaspeții și alți amici ai școlii și ai progresului.

Un răspuns.

Suntem rugați a publica următoarele:

Astă-iarnă, făcându-se alegerea de notar cercual în comuna Jupalnic, am dat votul meu pentru un neamț, care, dacă și nu primia votul meu, totuși era ales cu 47 voturi contra 4 voturi; — nu mi vine a crede, ca, pentru un simplu vot al meu, părintele Magdescu, om tare cuminte, să-și iasă din fire. Trebuie că altă împregiurare mai veche ceva îl roade și îl face să scape foc și cenușă contra mea. Deci aflu de lipsă a-i răspunde:

Părinte Magdescu! Mărturisesc că nu am trebuință a ști cine este autorul atacurilor mie îndreptate. Fie acelea roade ale înțelepciunii Sfinției Tale, fie iscoade ale altui nemărginit, eu mă mulțumesc a auzi glasul, și cunosc pasărea!

Afirmarea Sfinției Tale, că așa fi zis publicului alegător: „Când e vorba de alegerea unui slujbaş, — eu nu caut ce lapte a supt”, mă face a mă crede mai mult de ce sunt. Imi vine a crede, că la cuvintele acestea cei 47 votanți (domni și țărani) și-ar fi dat conștiință; — de-odată și ca prin

minune au votat pe acela, pe care l'am votat și eu.

Cuvintele mele spuse Sfinției Tale nu le neg. —

Ca unul mai mic și-am spus părerea mea, ca să înțelegi, că pentru Popoviciu dela Orșova, pentru care m'ai îndemnat — nu votez, că nu-l cunosc; așa și pe altul.

Am zis și am făcut, că nu am căutat păpușă, precum doria părintele Magdescu, ci am voit „slujbaş”. De altcum reusarea nu atărnă dela mine, nici dela Sfinția Ta, ci dela voința poporului (din cinci sate), ear poporul a fost pentru dl Sattering.

Părinte Pavele, dacă îți place a te gândi la cuvintele „că ai îndemnat gesticulând pentru un Român” — rogu-te spune-mi, câți te-au ascultat? Câți au votat cu Cinstia Ta? Câte oi din turma păstoriei Tale și-au auzit glasul? Câți și earăși câți? „Unul” din turmă și „altul” afară de turmă! Ca pe preot mai bătrân, cuminte, nemărginit, cu judecată grea... de ce oare nu te-a urmărit turma? Vezi, Sfinția Ta, eu ca mai mic și mărginit, cum mă numești, îți spun că poporul nu dă pe vorbe nimic, ci pe fapte! Sărutările ce le-ai avut cu înaintașul (earăși neamț) noului notar, sunt încă vii în știința poporului și vezi o fi vremea, ca și poporul să învețe odată minte! Dacă nu ar sta lucrul așa, Sfinția Ta nu trebuia din nemărginirea-ți să te cobori la mine, mărginitul și să mă îndemni până la greață a da vot lui Popoviciu, fost odinioară notar în Orșova.

De-și cam departe zace Bărza dela Jupalnic, totuși Sfinția Ta chioresți și în blidul bărzăenilor, căci altcum ce te privește afacerea oficioasă a notarului cu învățătorul de acolo?

Ori-și-cum a fost alegerea de notar cercual în Jupalnic, nu cei 48 votanți contra trei au să cualifice rezultatul, ci părintele Magdescu și cum zice el, așa este, căci nu în zădar aleargă pe la alegeri. Când a fost alegerea de preot în Topleț, părintele Magdescu și-a părăsit biserica și a alergat cu fată cu tot la Topleț și a îndemnat pe oameni ca să nu mă aleagă; oare și atunci a luptat contra neamțului?

Pe cei ce i-a cunoscut că mi-au dat votul, i-a sfădit în mijlocul drumului. Oare și atunci a luptat contra străinului?

În sfințit, după atâtea sfaturi bune, cum ai dat prin eroul din tufă „un alegător”, precum și prin „statornicia-ți gură, te rog primește și Cinstia Ta un stat: statul lui Pavel, însă nu al Sfinției Tale, ci al apostolului Pavel, care zice: „Tu, care pe altul înveți, pe tine nu te înveți...?”!

Topleț, la Dumineca Tomei v. 1901

Dumitru F

Intimpinare.

Sfârșindu-se prin art. „Activitatea” Nr. 16 din 2, este a. c. afacerile adunării general-pune institutului de credit „Ardelev” se vede din toate lămurit, de îndreptate contra direcțiunii de tutelului de supraveghere, sus-niște învinuirii formate din personale și familiare.

Se știe în jurul întreprinderii cu Directorul executiv Ioan Miha a lucrat totdeauna florirea institutului și să aj. porul român, avisând poporul căjtit — împrumuturi prin scedură și așteptând în moșuman plățirea împrumutului cesuării numai contra celor diligenți s'au făcut.

Toate întreprinderile le-a făcut — Dr. Ioan Miha — cu deosebită coteală și scopul densusului a fost mai și numai progresarea institutului precum și înaintarea națiunii dela aceste tendențe nici subdirecțional Nicolae Vlad, nici c. tul de supraveghere nu s'au a.

Este știut, că Domnul Dr. Miha cu deosebită zel a lucrat în înaintarea școalelor și că mult a pentru regularea școalelor noastre, cum și pentru progresarea economiei poporului nostru, înființând „România română pentru agricultură” și nend la cale prelegerii, la parte în persoană.

Căci netrebnicul de păr
O, vai, mult baiu face
Fetelor sărace!
Și ficiorii spun minciuni,
Că noi ședem prin tăciuni,
Ca buhele 'n vizuini
Și nu socotim
Să ne netezim;
Că o, Doamne, rău e fată,
Trebu' să fi tot gătată,
Îmbrăcată și spălată.
Ear' ficiorii-s mari la ochi,
Iute-ți bagă de diochi;
Ei când merg pe drum, cu sete
Mi-se uită tot la fete!
Cum i-aș blăstăma de rău,
Ca să-i bată Dumnezeu,
Dar 'mi-s dragi și n'am putere
Pe ei de bărbați a-i cere!
Veniți ficiorași iubii,
De mireasă mă 'nvăliși,
Că voui fa*) cămeși subțire,
Ca tot omul să se mire!
Apoi la popă, nănași
Eu n'am să le dau călbași,
C'astă-vară am durmit
Și porcul mi-s'a rēit!
Mărita-m'aș să mă duc
După flăcăi mă usuc,
Numai dracul cel mai mare
Imi stă mie în cărare:

Popa, popa, vai de mine,
Imi face mie rușine,
Că mă 'ntreabă: „dragă fată,
Rugăciune zici vre-odată?”
De rușine nu mi-ar fi,
Rugăciunea de o-aș ști;
Dar' așa vezi nu o știu...
De rușine cant să fiu!
Popă, popă, fle-ți milă
De mine-o biată copilă
Și fără rugă mă lasă,
Să mă fac și eu mireasă;
Dacă-i face-asa cu mine,
Ți-o da Dumnezeu un bine!
O, de m'aș vedea scăpată
De fetia blăstămată,
Că rușine i să mori fată,
Bătrână, nemăritată!

POVESTEA

Unei Coroane de oțel.

Scrisă anume pentru țărânlime.

De
GEORGE COȘBUC.

Oastea.

7. Oficerii noștri.

(Continuare.)

De obicei, oficerii noștri își îmbărbătau companiile cu vorbe... Tot înainte, copiii

Vorbele maiorului Ene au rămas de poveste. El era moldovean, și striga: Puiilor, dați de tot! Muntenii nu erau obicinuiți cu aceste vorbe, dar le-au priceput și-au dat de tot.

Ar trebui să înșir pe toți oficerii noștri, dac'aș vré să fiu deplin cu spusele. Toți s'au purtat vitejește, ear cum au știut ei să moară pentru binele țării, o puteți vedea dintr'o singură pildă, a locotenentului Chivu Stănescu. Era la Plevnița. Flăcăii potopiți de focul redutei, mergeau înainte cam îngroziți. De-odată, Stănescu își simte fluierul piciorului străbătut de un glonț. „Mergeți numai înainte, că v'ajung și eu” zise oștenilor, și așezându-se jos își scoase cisma și-și legă rana cu batista. Apoi încălțându-se plecă înainte. Schiopăta, nu se putea ține pe picioare; dar vedea, că dacă s'ar opri ori s'ar întoarce la spital, compania ar șovăi. Și se tot duse înainte, dar de la o vreme sângele, curgând din rană, a umplut cisma și-a început să se scurgă gâlgâind peste tureacă. Locotenentul era galben ca morșii, ear ai săi îl rugară să se întoarcă. N'a voit. Dar în urmă a venit un glonț din redută și l-a așternut câmpului.

Și așa au făcut mai mulți oficeri. Despre oștenii de rind nu e nici o nevoie să vă spun: ei au mers la moarte ca la horă Mare bucurie simte în sufletul său tot Românul, când se gândeste că de inimoși au st oștenii noștri...

Nu e rușine mai amară pe lăcăt cât a oșteanului care fuge de luptă și simțul datoriei sunt cele mai scumpe cruri pentru ori și cine, ear oșteanul, nu se bate inimos, dus în foc de onoare și al datoriei, nu e vrednic de chiar dacă biruește.

La Grivița, la a doua năvală 2.50 nilor, Turcii erau așa de îngroși. — voră să fugă spre Plevnița, și să-i întoarcă oficerii din drum cu și cu latul săbiei. Și cu toate că și a doua oară năvala noastră, vi e scurată rău prin întemplerarea împinși de la spate să între în ogr. faci de silă un lucru care are și vrednic, lauda nu e a ta, ci a... — Români, tot atunci la Grivița. — tat altfel. După întâia năvală 7.75 în loc să stea pe loc, au sărit Ear după ce au pățimit: și oficerii nu mai îndrăsniau să — 7. — lor să mai între odată în foc — 4.90 banții au cerut oficerilor să i — 6.60 spre redută. — 5.80 I-au dus, și-au fost earăși 0 — 5.60 răniți și fără puteri zăceau a 0 — 8.70 trăgându-și sufletul. Muriseră 0 — 9.40 tre ei. Dar când a început ma și le spună, că pornesc Rușii și că au să-i facă de rușine, nară pe lângă maior. „Păi, n strigau flăcăii...”

*) face.

Clasificarea manipularit cu banii institutului — de un „jaf“ — prin dl. Mihail — a fost intimpinata cu ea mai mare indignare, stiind actiunii, precum si imprejurul intreg, cat e corect a purces dl. Dr. Ioan Mihail consoti in favoarea institutului si poporului.

„diferența“
„după“
„și en b“
„aplicarea“
„lucrurile“
„șita cu t“
„cești și“
„diferenți“
„altfel p“
„Zitate“
„din“
„tra“

mebăre: ce putea se poate da accore la baza dela un institut român cu 15% și unde cu 60—120%...
„Zitate“
„din“
„tra“

„Zitate“
„din“
„tra“

Mai mulți acționari.

Mișcări proselitiste.

„Onorată Redacțiune!“
„Dela anul 1840 incoace, nici in-riprovincia dia țară nu cred să fi...“
„Dela anul 1840 incoace, nici in-riprovincia dia țară nu cred să fi...“

„Dela anul 1840 incoace, nici in-riprovincia dia țară nu cred să fi...“

„Dela anul 1840 incoace, nici in-riprovincia dia țară nu cred să fi...“

„Dela anul 1840 incoace, nici in-riprovincia dia țară nu cred să fi...“

„Dela anul 1840 incoace, nici in-riprovincia dia țară nu cred să fi...“

lui și stolelor și în nădejdea că li-se vor edifica biserică și școală, ceea-ce li-se făgăduia din partea preoților gr. cath. din Beliu.

La anul 1874—75, la îndemnul socrului meu, Ioan Marinescu, din Bochia, trec la unașie 16 capi de familie, ear din comuna Sécaciu vr'o 20 capi de familie în frunte cu doi cumnați ai socrului meu. La anul 1886—87, din comuna Marcus trec aproape toți capi de familie. Bucuria mare ce li-a causat preoților uniți din Beliu acest act al poporului! Aleargă zi și noapte la noui credincioși sfârșindu-le capele și ducându-le clopote din Beliu și ornate preoțești. Bucuria însă n'a avut durată lungă, căci poporul înșelându-se în făgăduielile, ce li-se făcuse, ia părăsit în scurt timp, lăsându-i cu buzele umflute și cu apa la zăbele, desființând capelele, ducând clopotele și ornatele de unde au fost luate, și încă cu căruțe — unite...

În anul 1895—96 trec la unire aproape toți capi de familie din comuna Bochia și M. Șeic și vre-o 15 din Botfeiu. N'a avut durată lungă bucuria nici de astă dată; abia a durat 1—2 ani. Nu știu câtă durată va ave bucuria ce li-au causat vre-o 35 familii din M. Tagădău prin trecerea săvârșită în toamna anului 1900; dar eu cred, că părintele Demetriu Nyisztor nu va mânca prescuri, parastase și pomeni mai multe de câte a răneat dela Bochia, Botfeiu și Șeic. În Șeic aproape toți uniți au trecut la pecăiți; ear în Tagădău, apostoli pregătiți în institutele corecționare predică „cuvântul Domnului“ și cinci inși dintre cei uniți cu sfântul scaun așteaptă ziua sfântului botez, când sfântul patriarh dela Budapesta, Mayer, va să descindă la apa Mizeșului pe vre-o vreme ploioasă, ca să implore venirea Duhului Sfânt peste capetele celor chemați.

Dacă nu-i noroc, nu-i și pace. Ven. capitol gr. cat. din Orade nu are să și vadă înființată o a doua parohie unită în cercul Beliului, precum li-ar fi intențiunea, ca să se poată săvârși și pe aici maslu unit; nu, căci capitul Vlăz Gyula a murit și alt preot disponibil, preot ambulant nu au.

Să vedem acum ce au dobândit preoții uniți din Beliu prin propaga-nda lor și primirea în sinul bise-

le zise: „Așteptați, să ne alunge Turcii pe noi de prin sate? Apucați-le înainte“ și făcăți s'au luat în fugă după colonel.

Dar, în doabște oștenii noștri n'au așteptat multe în demnuri cu vorba de la oficeri. Săriau din pornirea lor. Așa cum e Românul vesel din fire și porait pe riseta, era de ajuns una ori numai câte o vorbă veselă, spusă cu liniște în clipa unei primejdii mari, ca să îmbrăbăteze pe făcăi. La podul Novoselului dorobanții începură să șovăiască, potopiți de focul Turcilor, cari stăteau ca un zid. Văzând că nu pot răbdi, ai noștri slăbiseră focul, și la slăbise și îngerul. Atunci un sergent din frunte, strigă: „Bre, dar al dracului își apără pilaful!“ și dorobanții începură să ridă, deteră năvală cu virtute, alungând pe Turci.

Pe șesul de la Siliștoara, când trecură oștile peste Dunăre, făcăi ascultau vorbele preotului cu franțile plecate și duși pe gânduri. Atunci, le vorbele preotului... Turcii sunt numai oameni, mor și ei“, sergentul Constantin Taerel, zise deodată: „Păi, lasă părinte, că avem noi ac de cojocul lor“, făcăi începură să ridă, și inima le veni la loc.

(Va urma.)

ricei gr. cat. a celor rătăciți și ce am pierdut noi gr. or.? Ei au obosit zadarnic; au neplăceri și blamagiu, ear noi gr. or. am pierdut ce au pierdut și ei înșiși: pe cei slabi de suflet, cari s'au „pocăit“. Am pierdut mai mult.

Prin tulburările proselitiste, școalele din aceste comune sunt lipsite de învățători calificați, ba sunt chiar goale peste întreg anul; deci învățământul a stagnat, căci poporul gustând fructele „nemeșiei“ nu mai are voie și plăcere a solvi salar învățătoresc, căci „nu-s îndatorați“, precum li-se spune, prin urmare cei iubitori de lumină își duc copiii la școli în comunele învecinate, ear cei mai săraci rămân acoperiți de norii neștiinței. „Poate-se oare aduce societății și statului un dar mai scump, decât creșterea și instrucțiunea bună a tinerimii?“ zice Cicero. Acest dar scump l'au pierdut toate comunele acelea, unde s'a incubat proselitismul.

Acest rău însă părintele Nyisztor l'ar ști lecul, căci îndeamnă poporul să ceară — școală de stat.

Cât de bine ar fi, dacă părintele Nyisztor ar învăța odată minte, văzând că poporul nu prea e constant, când vorba e de unire, să mai slăbească din propaganda fidei unionis și să prefere mai mult naționalismul...

Bochia, 30 Martie n. 1901.

G. Bodnariu,
preot gr. or. român.

Chestiuni școlare.

Marți, a treia zi de sfintele Paști după amiază la 2 ore, comitetul Reuniunii districtuale a învățătorilor gr. or. români din protopopiatele Belinț, B.-Comloș, Lipova și Timișoara, a ținut ședință în școala din Fabricul-Timișoarei, sub presiul domnului Emanuil Ungurian.

Presentându-se membrii comitetului în număr recerut, președintele prin o vorbire foarte frumoasă, declară ședința de deschisă. După deschiderea ședinței se notifică și pe această cale comitetului aprobarea statutelor reuniunii de către înaltul minister.

Se ceteșe apoi raportul casarului vechiu, care censurându-l, comitetul a constatat, că fondul reuniunii districtuale este foarte mic; după aceea urmează raportul casarului nou, care raportează, că foarte puțin dintre membrii ordinari au solvit taxa de membru, pentru ceea-ce comitetul a decis a se face pașii de lipsă pentru incasarea taxelor.

Urmează luarea dispozițiilor pentru constituirea reuniunilor tractuale, pentru ce se numesc delegați pentru fie-care tract și anume: pentru tractul Belințului: Simion Faur, inv. în Chiseteu; pentru al B.-Comloșului: Petru Băran, inv. în Nereu; pentru al Timișoarei: Dimitrie Roman, inv. în Mehala; ear pentru al Lipovei, T. Popa, inv.

În fine se pune la desbatere înființarea fondului de stiiendii pentru copiii învățătorilor. Desbaterea asupra acestui punct a durat aproape 2 ore; toți membrii au luat parte la desbatere, primind cu mare înufliețire înființarea fondului.

S'au luat mai multe dispozițiuni pentru ajungerea acestui măreț scop, toate însă va ave a le decide adunarea generală, ce se va ține în luna lui August a. c. în Timișoara.

Finindu-se ședința, membrul Petru Băran mulțamește în numele comitetului Sp. domn Emanuil Ungurian, pentru interesul ce-l manifestă în afacerile reuniunii, ear membrii răspund cu un puternic „Să trăiască“.

Dascălul.

Recenziune

asupra cărții „Predice ocazionale și funebrele“ de Dr. Em. Elefterescu (1900), scrisă de Ioan Nicoreșcu, preot în Jabar.

(Continuare.)

Elefterescu:

Un filosof stând odată la mormântul lui Alexandru-cel-Mare, zise: „Eacă eri întreg pământul nu li-a fost destul, ear acum patru coți de pământ li sunt destul.“

Ear Sfântul Augustin stând odată la mormântul unor împărați, zise: „Împărați puternici! Unde este coroana, unde este sceptrul, unde tronul măririi voastre? De voi s'au cutremurat principii și cetăți, vouă vi-s'au închinat popoare, și acum zăceți închiși într'un mormânt de trei coți.“

Precum Dumnezeu a pus undelor mărit țermur de stânci, zicând mărit: până aci, și mai departe nu, tot așa a pus hotar pompei și măririi lumestii: marginea mormântului, ca până aci să meargă și aci să se oprească. Aci să cadă în ruine sceptrul împăraților și cărja cerșitorilor.

Nu, acolo nu este împărat, nu este avut, nici sărac, toți sunt egali, putrejune, viermi, pulbere și cenușă... nimica. Ear sufletul! Oh! el plânge cu amar legăturile cele dulci ale lumii, care li-au adus atâtea torturi.

Înțelept este numai acela, care până ce este în viață își îngrijește cu scumpătate de sufletul său. Cercetează sfânta biserică, ascultă sfintele învățători, ține sfintele posturi, se ferește de păcate și face bine. Pe unul ca acesta să li ajungă ori-ce soartă nefericită în viață, fie bolnav, sărac, părăsit de toți, cu toate acestea el și-a câștigat mai mult în viață, decât avutul puternic, împăratul sau ori-care altul, care și-a neglijat mântuirea sufletului său.

V. Criste:

Juvenale zice: „Cât e de mare omul când Judele lumii, îndesă Alexandru-Mărit într'o groapă mică!“ „Eacă!“ — zise un filosof la mormântul lui Alexandru-cel-Mare — „eri întreg pământul nu a fost destul lui Alexandru, acum patru coți de pământ li sunt destul“. S. Augustin, stând pe cripta împăraților zise: „Împărați puternici! Unde e coroana, — unde e sceptrul, — unde e tronul măririi voastre? De voi s'au cutremurat principii și cetăți, — vouă vi-s'au închinat popoare, — și acum zăceți închiși într'o cămară de trei coți, pe frânturile tronului, sceptrului și ale coroanei voastre.“

Precum a pus Dumnezeu undelor mărit țermur de stânci, zicând mărit: până aci... și mai departe nu... aci să se frângă valurile tale turbate... așa a pus hotar pompei și măririi lumestii: marginea mormântului, ca până aci să meargă... și aci să se oprească! Aci să cadă în ruine și sfarmături peste olată — sceptrul împăraților și cărja cerșitorilor... Jov. XXXVIII.

Nu!... acolo nu este împărat, nici oștaș; nu este avut, nici sărac; toți sunt într'o formă... putrejune, putoare, vermi, pulbere și cenușă... nimica:

Eară sufletele?

Oh! ele plâng cu amar legăturile dulci ale lumii, cari li-au adus atâtea torture; se chinuesc în matca focului de vecl.

Înțelept e numai acela, care până ce este în viață își grijeste cu scumpătate de sufletul său. Cearcă sfânta biserică, ascultă sfintele învățători și le prમેષ્ટે în inima sa; zice sfintele rugăciuni; ține sfintele posturi; se ferește de păcate și face bine.

Ajungă-li pe acesta ori și ce soartă nefericită în viață, fie bolnav, sărac, neputincios, părăsit de toți, că pentru aceea el și-a câștigat mai mult în viață, decât avutul, puternicul, împăratul sau domnul, sau înțeleptul, care și-a negles mântuirea sufletului său.

(Va urma.)

Atentat în contra crucii.

Hălmaşiu, la 30 Aprilie n. 1901.

Crucea pompoasă de peatră dela marginea Hălmaşului spre mează-noapte, ridicată înainte cu mai multe decenii din sudoarea poporenilor gr.-or. români din Hălmaşiu, ieri noapte prin mâni diavoleşti a fost trântită la pământ şi ruptă în 4 bucăţi.

Crucea aceasta, unde poporenii în zilele sărbătorilor mai însemnate, cu procesiune şi cu toată mângâierea sufletească pereginau să-şi ridice rugăciunile lor la Dumnezeu, pentru bunăstarea omeniei, a fost, spre indignarea drept-credincioşilor creştini, grosav batjocorită. Va să zică nici aici credincioşii noştri să nu-şi poată câştiga mângâierea sufletească, între atâtea calamităţi şi suferinţe mari, de care, durere, milnic şi pe toate terenele vieţii publice sântem copleşiţi şi ameninţaţi?

Se vede dară, că şi aici, sub poalele Munţilor-Apuzeni ai Transilvaniei, au ajuns rădăcinile polipului nesăţios, mâinile păcătoase ale acelor desbrăcaţi de tot simţul umanismului, cari au rupt crucea şi dela catედrele celei dintâi universităţi din ţeară.

Să bage însă de seamă inscenatorii a statul fapt, pe cât de ruşinos, pe atât de infernal, cari se hrănesc din sudoarea poporului împilat, ca nu cumva, umplându-se cupa amărăciunii, abuzând de pacienţa poporului insultat şi suferind în momentul desperaţiunilor, să-1 distrugă, precum ei au distrus crucea, simbolul creştinătăţii şi al iubirei de aproapele.

De altcun, la intervenţiunea cu multă tactică şi bărbătească a protopopului tractual, Ioan Grosa, sub a cărui conducere au eşit membrii comunei bisericesti, însoţiţi de mulţimea credincioşilor la faţa locului, în prezenţa protopretorului cercual s'a constatat vandalismul săvârşit şi la interpelarea dlui protopop, protopretorul respectiv a promis cercetarea aspră a lucrului. — Vom vedea sfârşitul.

Tot atânci în contra dispoziţiunilor prealabile ale protopretorului, care înainte de toate dispusesese transferarea crucii, răsturnate, la casa oraşului, — la protestul protopopului şi al poporenilor, în număr foarte mare adunaţi, s'a hotărât, ca crucea demolată să rămână la locul său şi să se îngrădească cu grătele, ceea-ce la moment s'a şi efectuat. Şi aceasta s'a făcut până atunci, până când prin contribuirea credincioşilor se va ridica altă cruce nouă, pe ruinele crucii nimicite. — În semnul reînvierii celei distruse de vandalismul păgânului modern.

Sfânta cruce, semnul sfânt al credinţei noastre, sigur îl va descoperi şi pedepşa îi va da pe contrariul său, pentru ca să-1 topească cum se topeşte ceara de faţa focului.

Hălmaşeanul.

Pentru dl Gelehrter Diaconovich.

În numărul mai recent al „Nouvel Revue Române”, dl profesor O. Densusianu, rectificând data morţii lui Bălcescu, scrie, între altele, următoarele:

„Preţ de această ocaziune pentru ca să îndreptez o eroare, pe care o întimpinăm în toate biografiile lui Bălcescu. Se spune anume, că el ar fi murit la 16/28 Octombrie 1852. Această dată o găsim şi în „Enciclopedia Română”, — unde de altminterelu nu este aproape articol de literatură română, în care să nu găseşti nenumărate greşeli de fapte...”

Înţelegi româneşte, dle Gelehrter? Auzi, Preacuvioase Archimandrite Ilarioane? „Nici un articol de literatură română, în care să nu găseşti nenumărate greşeli de fapte”!!...

Fără comentariu.

Noutăţi

Arad, 3 Maiu n.

Maghiarizarea numelui — cu ori ce preţ. Cetim în „Drapelul”: Fiind în comuna Cuciuc mai mulţi locuitori cu numele Sve-

toşar Csoverlyan şi ivindu-se din cauza aceasta adese neînţelegeri păgubitoare, a cerut unul din ei la ministerul internelor sub Nr. 122491/V a trimis un rescript comitatului Timişului, comunicând că schimbarea numelui cerută nu se poate admite, fiindcă nefiind numele ales de sunet maghiar, nu se poate da loc cererii. Şi ca ironia să fie coplectă, cetim sub rescriptul ministerial semnăturile: Martinevich m. p., consilier de secţie în minister, ear' pentru conformitate: Lichtenthal m. p. expeditor comitatens. — Fără comentariu!

Zăpadă în Aprilie. Din Ilva-mare se scrie: Din 18 a luni curente a început a ninge așa, că toți munții Rodnei și dealurile din apropierea satelor sunt acoperite cu zăpadă, ca în postul Crăciunului; oamenii nu pot ara și mereu o frig. Azi dimineață și satul și hotarul erau acoperite de zăpadă ca iarna. Spua oamenilor că de acum 24 ani n'au mai pomenit așa ceva.

Petrificator de cadavre. Zilele trecute a sosit în Budapesta profesorul Iosif Strojjan, care și-a jertfit o parte bună a vieții, ca să aște moduli petrificării corpului omenesc. Pușini înainte lui au cunoscut secretul acesta, dar și au dus în mormânt secretul. Strojjan este azi unicul om, care se ocupă de petrificarea corpurilor omenesti sau a unor părți din ele. Strojjan a petrificat între altele cadavrul unui scriitor stând la masă și ținând condeiul în mână. Cadavrul petrificat face impresiunea unui om viu. Strojjan va arăta și în Budapesta arta sa, între altele cadavrul unui copil petrificat, pe care l'a scutit de pustire pentru veacuri.

Dar pentru biserică. Ni-se scriu următoarele: Creștinile noastre vęd. *Catița Giurchi* cu nora sa vęd. *Saveta Giurchi*, părăsindu de adevărată dragoste creștinească, cu ocaziunea sărbătorii învierii Domnului din anul curent au mai contribuit la complectarea șirului de binefaceri ce au dovedit tot-deauna față de sfânta noastră biserică prin donarea unui rând de ornate prețioși complect, în valoare de 100 coroane. Ornatele donate s'au sfințit în prima zi de Paști prin preoții locali în prezența credincioșilor participanți la serviciul divin cu deosebită solemnitate. Fapta aceasta nobilă, care se laudă de sine, ne încredințează, că simțul de pietate și alipirea către sf. noastră biserică sunt vii încă în stinul credincioșilor noștri, cu toate încercările păcătoase ale unor dușmani ai bisericii lui Christos, de a 1 instrăina dela stinul bisericei.

Deși cu ocaziunea sfințirii ornatei donate s'a dat expresiune mulțumitei, totuși mă simț îndemnat, ca în numele comunei noastre bisericesti și pe această cale să exprim mulțumita noastră dăruitoarelor sus pomenite rugând pe Dumnezeu, să reverse asupra lor darurile sale cele bogate și să le lungească șirul vieții la mulți și fericiți ani spre bucuria familiei lor și spre a pute servi lui Dumnezeu tot cu asemenea dragoste. — *Sâmbăteni*, la 10/28 Aprilie 1901. *Fabriciu Manuilă*, paroch și președ. com. par.

Alegere de protopop în archidieceasă. Pe ziua de 4/17 Maiu a. c. este convocat sinodul electoral al tractului *Agnitei* (în archidieceasă) pentru alegerea noului protopresbiter. Actul alegerii va decurge sub conducerea comisariului *Moise Lazar*, asesor consistorial.

„Cartea de aur”. Sub acest titlu dl Teodor V. Păcățianu, redactorul „Telegrafului Român” din Sibiu, a început să scoată la lumină în mai multe volume o valoroasă și bogată operă istorică-națională. În avizul și apelul, ce dl autor a publicat relativ la mărirea operă, între altele, sice următoarele:

„Cartea de aur” va fi o simplă, dar eredităciosă și amănunțită istorisire a tuturor evenimentelor politice-naționale, prin cari a trecut neamul nostru în trecut, va fi o adunare de material brut, din care altă putere, alt condei va ave să compună la timpul său opera monumentală a istoriei critice despre luptele noastre.

Cartea va da opt tomuri, de câte 55—60 coale tipărite, formatul: octav mare, și materialul ce va cuprinde e im-

părțit astfel: a) *Volumul I și II* conține luptele noastre naționale din vremile mai îndepărtate până la anul 1865, — inclusive dieta din Cluj — cu o amănunțită descriere a evenimentelor politice din 1848—1849 și a impunerilor lupte, parlamentare și extraparlamentare, dela anul 1861; b) *Volumul III și IV* conține luptele parlamentare, purtate din partea deputaților noștri naționali în dieta dela Budapesta, la anii 1865—1868; c) *Volumul V și VI*: luptele parlamentare, purtate în dietă și în casa magnaților, între anii 1869 și 1881, împreună cu mișcările politice-naționale extraparlamentare din acești ani; d) *Volumul VII* va cuprinde luptele parlamentare și extraparlamentare dintre anii 1881 și 1892; ear e) *Volumul VIII*: procesul „*Replicet*” și al „*Memorandului*”, — descrie pe baza datelor autentice — Vorbirile deputaților români, rostite în dietă, sunt traduse cu toată exactitatea din textul original, publicat în analele dietale, pe baza notelor stenografice.

Deschid deci abonamentul pentru *primul doi volume*, cari vor apăre în decursul anului acestuia, cu prețul de 20 coroane amănunțite (prețul de boltă va fi mai mare), în speranța, că aceia dintre inteligenții noștri, cărora dată le este posibilitatea de a jertfi, vor aduce această jertfă pe altarul mult cercatei noastre națiuni. Am trebuință de 800 abonenți pentru a pute față capăt speșelor de tipar și cred, că acest mic număr va pute fi scos cu ușurință din frumoașă cunună de inteligență pe care o avem astăzi. Listele de abonament, cari vor fi împărțite în curând, sunt a se retrimite subscrișului la Sibiu (Nagyvárad), până la finea lunei *Maiu* c. n. Intențiunea mea este, ca asigurându-mi-se posibilitatea tipării cărții, prin adunarea necesarelor 800 de subscrieri, să seot de sub tipar în fiecare an câte două volume din cartea anunțată așa, ca în decurs de patru ani întreaga lucrare să fie depusă în mâinile publicului cetitor român. — *Teodor V. Păcățianu*.

Cas de moarte. Ni-se anunță tristă știre, că tinerul *Dimitrie Bogoevici*, fiul părintelui paroch *Bogoevici* din Bania și elev în prima clasă civilă, a încetat din viață în 20 Aprilie st. n., în vârstă de 12 ani. În mormântarea i-s'a făcut în 8/21 Aprilie. În mijlocul unei jale adânci. Casul e cu atât mai dureros, cu cât tinerul defunct era unicul fiu în casă, de care părintele *Bogoevici* mari nădejdi legase. Dumnezeu să-1 mângâie, ear scumpului său defunct să-1 fie odihna lină.

Tolstoi exilat. Contrar știrilor de până acum, că țarul nu ar fi de acord cu decisiul sfântului sinod al bisericii rusești cu privire la escomunicarea romanțierului conte *Leo Tolstoi* și că ar fi chiar intervenit pentru revocarea decisiului de escomunicare, ziarul „*Bohemia*” din Praga susține, că la ordinul direct al țarului contele *Leo Tolstoi* va fi exilat. Același ziar spune, că pasportul pentru străinătate s'a și prezentat deja contelui, pe lângă îndrumarea, ca în timpul cel mai scurt să părăsească Rusia.

Invitare. Corul plugarilor români din Beregsău invită la concertul împreunat cu teatru și joc ce-1 va arangea în 28 Aprilie st. v. (6 Maiu st. n.) a. c., seara de Sfântul Georgiu, hramul bisericii (la rugă) în localitatea ospătării mari din loc, sub conducerea învățătorului *Georgiu Subu*. Prețul de intrare de persoană: locul I. 1 coroană, de familie 2 cor. (3 persoane), locul II. de persoană 60 fleri, locul III. de persoană 40 fleri. Venitul curat este destinat pentru fondul corului. Începutul la 7 1/2 ore seara. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cvita pe cale jurnalistică. *Comitetul arangiator*. — Programul e bogat și bine ales. În pauză se vor juca „*Bătuta*” și „*Călușerul*.”

Concert și teatru în Ger.-Liubcova. Primim invitare la petrecerea împreunată cu concert și teatru, ce se va arangea în 22 Maiu st. n. a. c. în hotelul d-lui *Alexandru Mosa* în Ger.-Liubcova, la care invită *Comitetul arangiator*. Începutul la 8 oare seara. Prețul de intrare: Locul I. 80 fleri; locul II. 60 fl.; locul III. de stat 40 fl. Venitul curat e destinat pentru sf. biserică din comună. Suprasolviri se primesc cu mulțumire și se vor cvita pe cale sclaristică. Programul e bogat și compus din piese bine alese.

Licitațiune minwendă. Conform înalțului deciz consistorial Nr. 6844/1900, se va da în întreprindere, pe calea licitațiunii publice minwende, acoperirea cu aramă roșie a turnului bisericii rom. gr. or. din Lipova. Licitatiunea se va ține în 12 Maiu st. n. a. c. la 8 ore după amiază în școala rom. gr. or. din Lipova. Prețul de esclamare este 7120 cor. 22 fl. Reflectanții au a depune vadiu de 100/0. Specificarea de spese și condițiunile de licitațiune se pot vedea la of. parochial rom. gr. o. din Lipova, în fiecare zi, în orele oficioase. Lipova, din ședința comitet. paroch, ținută la 28 Aprilie st. n. 1901: *Ioan Cimponeriu* președ. com. par.; *Ioan Lucaciu*, met. som. par.

Posta Redacției.

I. N. Jabar. Dacă am da răspuns celor ce știușia timișoreană scrie despre protopopul *Belințului*, am face prea mare cinste unor elevatori, cari nu merită decât numai dispreț.

M. N. Brașov. În 2—3 zile se va publica.

Iova Giuvelsan inv. în Pastiniș. Nu știna, adresează-te fratelui său în Șomosches, cot. Arad per Csermő.

S. Vlad, Berghin. Apelul îl publicăm cu plăcere, registrul nu se poate însă, căci ar ocupa mai bine de 5—6 pagini.

ECONOMIE.

Prețurile cerealelor după bursa din 3 Maiu 1901.

Grâu, pe Aprilie 1901	Cor. 7.65—7.60
Grâu, Octombrie	7.78—7.79
Cucurus, Maiu	5.39—5.40
Cucurus, Iulie	5.47—5.48
Ovăs, Aprilie	6.78—6.80
Secară, Aprilie	7.75—7.80
Rapiță, August	12.55—

per 50 chilograma.

Prețurile la 3 Maiu 1901

Făina

Nr.	0	1	2	3
Cor.	25.—	24.—	23.—	22.40
Nr.	4	5	6	7
Cor.	22.—	21.—	19.60	17.20
			11.40	

per 100 de chilograma.

Făină roșie

tărițe:

Nr.	0	1/2	I	II	II/B	III
Cor.	24.—	23.60	23.20	19.20	17.40	15.40

Pășăioase

Fasole:	Cor. 8.25—9.—
Mazăre:	10.50—12.50
Linte:	10.—15.—

după calitate.

Semînța de cânepă:	9.25—9.75
Macul:	21.—24.—
Hărășcă:	Cor. 5.20—5.75

per 50 de chilograma.

Unsoare de porc,	Cor. 55.50 per. 50 chilogr.
Slănină:	Cor. 47—48

Semînțe:

Trifoiu roșu:	din anul 1900 Cor. 51. 60.—
Lujernă:	40.—48.—
Mohor:	7.50—7.75

în piața din Arad.

Grâu, cu	Cor. 6.90—7.—
Cucurus	4.80—4.90
Secară,	6.50—6.60
Orz,	5.50—5.80
Ovăs,	5.40—5.60
Semînța de mășriche	8.50—8.70
fasole după calitate	8.90—9.40

Editor. *Aurel Popovici Barcianu*.

Red. respons: *Ioan Russu Șirianu*.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 12—

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciomad, Caras-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

„Nădlăcana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în

NÄDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

545 —10

Direcțiunea.

Crema Margareta

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

! frumuseței !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

În câte-va zile face să dispară *alunele, petele de ficat, coștii, jupuiturile, bibițele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii. Netezește încreșturile și ciupiturile de vârsat (bubac), având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face pielea tinere și frumoasă.*

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încreșturile de pe obraji cu ajutorul masagiului. Spre acest scop *Crema Margareta* este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu *Crema Margareta*, dispar nu numai *alunițele, petele de ficat*, și alte necurătenii de piele, ci și încreșturile, ciupiturile de bubac și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arștei soarelui și a vârețului.

Se poate și ziua întrebuința.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 553 23—

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală părului încăruntit, 2 cor.

Blondinirea părului de ori-ce culoare, prin care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochinică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustaților, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Representant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la droguerile: Bruss, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetzu, I. Zanfirescu și în en gros și detalii la Frații Albachary și la toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lui Gutori Földes Kelemen, în Arad.

Folosesc demult Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun al acestei creme.

București

Maria Ionașcu, artistă la Teatrul Național.

Cel mai bun eroiu!

Insoțirea

CALȚUNARILOR din ARAD,

Strada-Bisericeii, Palatul Minerților.

Singură în felul său ține în deposit numai fabricații proprii sau gătește la comandă

ghete pentru dame și bărbați,

cum și papuci pentru băieți și fete, apoi ghetă comode și alte soluri de încălziminte.

Toate acestea nu sunt lucruri de fabrică, dar' sunt mai ieftine și mai bune.

Comande din afară se execută prompt și cu prețuri moderate.

Trimitem și la casă ghetă de probă în ori-ce timp dorit.

Aparat elastic pentru călcaie, invenția lui Löderer, căpitan de honvezi ung. reg., aplicabil atât la ghetă de dame, cât și la ghetă pentru bărbați, se poate avea numai dela noi.

Mare magazin de creme și lakk-uri în diferite colorii

Prețuri ieftine de neerezut!

Numai articli de fabricație proprie!

Materie de calitate excelentă!

586 6—6

În Ungaria cea mai veche fabrică de reovisite bisericesti și prapore

Oberbauer A. succesorul

furnisorul de curte al altetelor Lor ces. și reg. Archiducelui Iosif și Archiducesei Clotilda.

Budapest IV. Văezi-uteza 15.

Intemelată în 1863.

De etuel ori premiată.

Firmă recunoscută de toată încrederea, serviciu prompt.

Recomandă magazinul seu cu asortiment bogat și anume: Totfelul de ornate bisericesti. Cea mai frumoasă și mai bună confecționare în Felőne cu prețuri avantajoase, precum și prapori și steaguri pentru biserică societăți (reuniuni). Flamure pentru festivități și alte ocașii.

Potire, stetnice pentru altar și de animat precum și cruci, apoi icoane sfinte pentru iconostas foarte bine executate. Piasnițe executate în deferite variațiuni.

Mostre și planuri însoțite cu nota de spese le trimit francate.

592 4—24

„Mureșanul“

instituit de credit și economii, societate pe acții în

MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

569 —9

Direcțiunea.